Citiți lecția din manual: *Primul Război Mondial. Evoluția alianțelor. Fronturile de luptă*, notați schița lecției pe caiete și rezolvați fișele de lucru.

Primul Război Mondial. Evoluţia alianţelor. Fronturile de luptă (1914-1918)

1. Definiții

Blitzkrieg (din limba germană: *blitz = „război”* și *krieg = „fulger”*) = strategie militară specifică celor două conflicte mondiale, în care deplasarea rapidă de mari unități militare, în scopul obținerii unor victorii hotărâtoare, a fost completată de cooperarea între mari unități de blindate, sprijinite decisiv de către aviație și corpuri de infanterie, care au aplicat lovituri nimicitoare inamicului.
Tranșee = șanț îngust, dotat cu parapete și poziții de tragere pentru armamentul de infanterie. Reprezintă o componentă fundamentală a sistemelor de fortificații militare, rolul său fiind de a asigura protecția în fața înaintării inamicului sau de a oferi o bază de atac pentru unitățile de infanterie.

2. Cauze și caracteristici

a. Lupta pentru reîmpărţirea lumii și concurența politico-economică agresivă dintre marile puteri, care a stimulat cursa înarmărilor;
b. Imperialismul și naţionalismul statelor europene;
c. Război de propagandă: promovarea ideilor patriotice şi ura faţă de inamic;
d. Război de masă - 70 milioane de soldaţi: serviciul militar obligatoriu pentru bărbaţii între 18-45 ani;
e. Război economic: a câștigat conflictul tabăra care a produs şi a transportat pe front mai mult armament;
f. Război al populației civile: bombardarea oraşelor şi a fabricilor de armament, în care au lucrat bărbați, femei și copii;
g. Război tehnologic - noi arme: avionul (de bombardament și de vânătoare), tancul, gazele de luptă, submarinul, torpila;
h. Război naval-economic: ţinte au fost navele comerciale de transport produse și persoane.

ȘCOALA COOL
EDUCAȚIE PRIN CONȚINUT

3. Participanți

I. Tripla Alianță (Puterile Centrale): Germania, Imperiul Austro-Ungar, Imperiul Otoman (noiembrie 1914) și Bulgaria (septembrie 1915).
II. Tripla Înțelegere (Antanta): Regatul Unit, Franţa, Imperiul Rus, Japonia, Italia (mai 1915), România (august 1916) și S.U.A. (aprilie 1917).
III. Statele neutre: Spania, Andorra, Elveția, Luxemburg, Olanda, Danemarca, Suedia, Norvegia și Islanda.

4. Desfăşurarea războiului

1914 - Război-fulger
- 28 iunie - la Sarajevo, pretextul pentru declanșarea conflictului a fost asasinarea moștenitorului Imperiului Austro-Ungar, arhiducele Franz Ferdinand, de către studentul sârb bosniac Gavrilo Princip;
- 28 iulie - Imperiul Austro-Ungar a declarat război Serbiei, acuzând-o că a organizat atentatul.
Frontul de Vest:
- 1 și 3 august - Germania a declarat război Imperiului Rus și Franței;

- 3 august - Regatul Unit a declarat război Germaniei, care a răspuns prin atacul asupra Belgiei, încălcând neutralitatea acesteia, a pătruns în nord-estul Franței și a înaintat spre Paris (*Planul Schlieffen*), germanii folosind tactica ***blitzkrieg***;
- 23 august - Japonia a declarat război Germaniei;
- 6-12 septembrie - prima bătălie de pe Marna: francezii i-au obligat pe germani să se retragă ⇒ stabilizarea frontului până în luna noiembrie și începutul campaniei de uzură (războiul de **tranşee**).

Frontul de Est:
- 27-30 august - la Tannenberg, rușii au fost înfrânți de germani;
- 8-10 septembrie - în zona Lacurilor Mazuriene, forțele ruse au fost înfrânte de către cele germane ⇒ stabilizarea frontului până la sfârșitul anului și începutul campaniei de uzură (războiul de tranşee).

1915 - Război de poziții

Frontul de Vest:
- 10-13 martie - la Neuve Chapelle, ofensiva franco-britanică (scopul: ruperea liniilor germanilor) a eșuat;
- 22 aprilie-25 mai - cea de-a doua bătălie de la Ypres: atacul german asupra liniilor britanice a eșuat, în ciuda folosirii pentru prima dată a gazelor asfixiante (diclorură de sulf);
- 25 septembrie-8 octombrie - bătălia pentru Loos: ofensiva franco-britanică a eșuat în încercarea de a distruge apărarea germană din Champagne și Artois.

Frontul de Est:
- 2 ianuarie-12 aprilie - în Galiția, ofensiva rusă împotriva austro-ungarilor a eșuat, ca urmare a intervenției trupelor germane;
- 1 mai-22 iunie - Ofensiva Gorlice-Tarnow: atacul german în Galiţia, Ucraina şi Belarus a redus presiunea rusă asupra trupelor austro-ungare ⇒ prăbușirea totală a liniilor rusești și retragerea acestora din Polonia.

Frontul balcanic:
- 25 aprilie 1915-9 ianuarie 1916 - campania din Dardanele (bătălia de la Gallipoli): forțele Antantei au încercat să ocupe Istanbulul și să obțină ieșirea Imperiului Otoman din război, dar au eșuat.

Frontul italian:
- 23 iunie-7 iulie - prima bătălie de la Isonzo: s-a încheiat cu victoria italienilor asupra trupelor austro-ungare.

1916 - Război total

Frontul de Vest:
- 21 februarie-18 decembrie - bătălia de la Verdun (*„Abatorul”*): ofensiva germană a fost oprită cu mari costuri umane de către trupele franceze (aproximativ 700.000 de morți);
- 1 iulie-18 noiembrie - bătălia de pe Somme: contraofensiva franco-britanică a eșuat în a sparge apărarea germană (aproximativ 1.000.000 de morți).

Frontul de Est:
- 14 august - România a intrat în război de partea Antantei și a declarat război Puterilor Centrale;
- 27 august-sfârșitul lunii decembrie - ofensiva română în Transilvania a fost respinsă de trupele austro-germane ⇒ ocuparea a 2/3 din teritoriul României (inclusiv Bucureştiul) de către trupele Puterilor Centrale.

1917 - Război total

Frontul de Vest:
- ianuarie - Germania a declarat regiunea din jurul Arhipelagului Britanic zonă de război (*„război naval total”*) ⇒ atacarea tuturor navelor comerciale care s-au îndreptat spre porturile britanice;
- 6 aprilie - S.U.A. a declarat război Germaniei și a intrat în război de partea Antantei.

Frontul de Est:
- iulie-august - la Mărăşti, Mărăşeşti şi Oituz, ofensiva germană pe frontul românesc a fost oprită;
- 7 noiembrie - izbucnirea revoluţiei comuniste în Imperiul Rus (*Revoluția din Octombrie*) ⇒ prăbușirea Frontului Estic.

ȘCOALA COOL
EDUCAȚIE PRIN CONȚINUT

Frontul italian:
- 24 octombrie-19 noiembrie - a 12-a bătălie de la Isonzo: forțele austro-germane au înfrânt trupele italiene (*„dezastrul de la Caporetto”*).

Orientul Apropiat:
- 8 martie-23 aprilie - forțele britanice au ocupat Bagdadul și mare parte din Mesopotamia otomană;
- 17 noiembrie-30 decembrie - britanicii au intrat în Ierusalim.

1918 - Război total
- 3 martie - semnarea Păcii de la Brest-Litovsk (Belarus) între Rusia comunistă și Puterile Centrale ⇒ ieșirea puterii ruse din război;
- 21 martie - *Operaţiunea Michael*: ofensiva germană a încercat să izoleze forțele franco-britanice;
- 24 aprilie - la Buftea-București, România a semnat cu Puterile Centrale un tratat de pace ⇒ ieșirea statului român din conflict;
- 15 iulie-6 august - a doua bătălie de pe Marna: a fost oprită ofensiva germană, iar Antanta a trecut la contraofensivă și, în scurt timp, a eliberat teritoriul Franței ⇒ retragerea trupelor germane de pe toate fronturile;
- aliații Germaniei au ieșit pe rând din război: Bulgaria (29 septembrie), Imperiul Otoman (30 octombrie) și Imperiul Austro-Ungar (3 noiembrie);
- 11 noiembrie - la Compiegne, Germania a semnat armistițiul care a pus capăt războiului.

5. Urmări

- 15-22 milioane morţi și 23 milioane răniţi (în cei patru ani de război au participat 28 de state, cu aproximativ 70 milioane de soldaţi);
- sfârşitul hegemoniei mondiale a Europei și afirmarea puterilor extra-europene (S.U.A. și Japonia);
- dispariţia imperiilor multinaţionale (austro-ungar, rus, otoman și german) și apariţia de noi state naţionale în Europa.

ȘCOALA COOL
EDUCAȚIE PRIN CONȚINUT

Pentru o mai bună înțelegere a subiectului studiat vizionați următoarele videoclipuri:

https://www.youtube.com/watch?v=BYmj1HXvU44

https://www.youtube.com/watch?v=EQaDgQrogKQ

https://www.youtube.com/watch?v=zmS72KEZi0g

Fișă de lucru: ***Primul Război Mondial. Evoluţia alianţelor. Fronturile de luptă (1914-1918)***

Citiți cu atenţie sursele de mai jos, apoi răspundeți cerinţelor:

A. *„La începutul pontificatului nostru, ororile războiului s-au abătut asupra Europei, însă noi ne-am propus să arătăm o perfectă imparţialitate faţă de toţi beligeranţii. (...) Noi, nu pentru interese politice particulare, nu datorită sugestiilor venite dinspre o anumită tabără, ci doar datorită conştiinţei supreme că suntem copiii aceluiaşi Tată, ridicăm vocea umanităţii şi raţiunii într-un călduros apel la pace adresat celor care ţin în mâini destinele naţiunilor.“*

(Papa Benedict al XV-lea, *Apel pentru pace*)

B. *„Articolul 1. Tratate de pace deschise, la care să se ajungă prin tratative deschise. (...)*
Articolul 4. Garanții adecvate că armamentele naționale vor fi reduse până la cel mai de jos nivel, compatibil cu securitatea internă.“

(Thomas Woodrow Wilson, *Cele 14 puncte*)

1. Menţionați, pe baza sursei A, care este argumentul suprem pentru pace al papei Benedict al XV-lea.

ȘCOALA COOL
EDUCAȚIE PRIN CONȚINUT

2. Precizați, pe baza sursei B, ce se înțelege prin *„tratate de pace deschise“*.

3. Explicați, pe baza sursei B, sensul articolului 4.

BIBLIOGRAFIE:

1. Dumitrescu, Doru, Manea, Mihai, *Mic dicționar enciclopedic de termeni istorici*, Editura Meronia, București, 2008.
2. Ghețău, Gheorghe Florin, Ghețău, Olenca Georgiana, *Istorie: Manual pentru clasa a VII-a*, Editura Aramis, București, 2019.
3. Ochescu, Maria, *Istorie: Manual pentru clasa a VII-a*, Editura Art Klett, București, 2020.
4. Stoica, Stan, Becheru, Dragoș Sebastian, *Istorie: Manual pentru clasa a VII-a*, Editura CD Press, București, 2019.
5. Gheorghe, Maria Mariana, Săvuță, Irina Ema, Soare, Aurel Constantin, *Istorie: Manual pentru clasa a VII-a*, Editura Litera, București, 2024.
6. Berstein, Serge, Milza, Pierre, *Istoria Europei*, Editura Institutul European, Iași, 1998.
7. Jenkins, Simon, *Scurtă istorie a Europei: de la Pericle la Putin*, Editura Litera, București, 2019.
8. Field, Jacob F., *Istoria Europei în pilule*, Editura Litera, București, 2019.
9. Stone, Norman, *Primul Război Mondial: o scurtă istorie*, Editura Litera, București, 2021.
10. Brandon, Vyvyen, *Primul Război Mondial: 1914-1918*, Editura ALL, București, 2018.
11. Clark, Christopher, *Somnambulii: cum a intrat Europa în război în 1914*, Editura RAO, București, 2015.
12. Best, Nicholas, *Cea mai mare zi din istorie: cum a luat sfârșit, cu adevărat, Marele Război*, Editura Meteor Press, București, 2018.

ȘCOALA COOL
EDUCAȚIE PRIN CONȚINUT